

УДК 305.90.

Бондаренко Т. В.

фахівець 1 кат. навчального відділу

Харківського національного економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

В статті проаналізовано особливості оптимізації структури промислового підприємства з урахуванням вимог комерційного банку. Було виявлено, що рейтингова система дозволяє одержати бал кредиту і рекомендоване рішення про можливість кредитування в результаті оцінки п'яти складових аналізу та залежно від того, яка кількість балів набрана позичальником в ході аналізу, визначається ступінь ризику, властивого при його кредитуванні, а також рекомендоване рішення про видачу позики.

Ключові слова: промислове підприємство, рейтингова система, позика, аналіз, ступінь.

Постановка проблеми. Рішення про кредитування підприємства приймає комерційний банк, тому при аналізі підходів до визначення оптимальної структури капіталу підприємства необхідно розглянути політику комерційного банку. В процесі кредитування сучасні банки застосовують ряд організаційно-економічних прийомів надання і повернення короткострокових кредитів, об'єднаних терміном «організація короткострокового кредитування».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дана проблема знайшла своє відображення в працях науковців: І. Зятковського, Р. Оуена, С. Росса, К. Уелша.

Формування цілей статті. Зробити огляд та проаналізувати особливості оптимізації структури промислового підприємства з урахуванням вимог комерційного банку.

Виклад основного матеріалу. Організацію короткострокового кредитування можна визначити як оптимальне впорядковане поєднання окремих елементів системи короткострокового кредитування відповідно до принципів кредитування.

Організація короткострокового кредитування припускає цілеспрямоване визначення (вибір) банками наступних його елементів:

- об'єктів кредитування;
- методів кредитування, тобто часткових способів участі кредиту в кругообігу капіталу на основі використання адекватних такій участі прийомів видачі і погашення кредиту відповідно до принципів кредитування. Методи кредитування є основним елементом в системі кредитування та визначають ряд інших, нижченазваних, елементів цієї системи:

- форм позикових рахунків;
- методик розрахунку розміру кредиту і способів регулювання величини заборгованості.;
- видів кредитів і форм їх надання;
- порядку контролю за цільовим і ефективним використанням наданих засобів і своєчасним їх поверненням.

Сума кредиту визначається з урахуванням результатів аналізу кредитоспроможності клієнта і оцінки приватного або сукупного об'єкту кредитування у вигляді разової фіксованої величини або граничного розміру (ліміту) кредитування, який використовується позичальником у міру виникнення потреби. Способи регулювання величини заборгованості розрізняються для разових кредитів і кредитів, які видаються частинами в рамках відкритого ліміту, і залишають за банком можливість періодичного (у попередньому і подальшому порядку) коригування величини заборгованості залежно від зміни фінансового стану позичальника, якості додаткового забезпечення кредиту, потреб позичальника в залученні ресурсів, кредитної політики банку, об'єму і терміновості його ресурсної бази, економічної і політичної ситуації в регіоні, країні.

В загальному випадку, кредитуванню підлягають тільки такі заходи, реалізація яких разом із загальним фінансовим станом позичальника дозволяє забезпечити зворотній притік засобів банку-кредитору. Вивільнення позикових засобів з обороту підприємства забезпечується на основі достатності його власного капіталу.

Для сучасної вітчизняної системи банківського кредитування характерна відсутність нормативно закріпленого чіткого співвідношення між власними і позиковими засобами підприємств. В даний час величина власних засобів в господарському обороті підприємств впливає на розмір підстави видачі кредиту опосередковано, через визначення рівня їх кредитоспроможності. Якщо провести порівняння із західною практикою, то тут обов'язковою умовою видачі кредиту з погляду розподілу ризику втрати засобів між банком і клієнтом є участь в операції засобів самого клієнта, який кредитується.

При цьому найбільш оптимальним співвідношенням є рівна участь банку і позичальника в здійсненні операції, хоча на практиці банки видають кредити і на великі суми (з більшою часткою участі). Таким чином, роль короткострокового кредиту як засобу підтримки безперервності кругообігу капіталу в суспільстві обумовлена необхідністю залучення позикових засобів для фінансування діяльності підприємства.

При кредитуванні підприємства однією з найважливіших умов є визначення суми кредиту, яку одержить позичальник, тобто «визначення індивідуального ліміту кредитування конкретного позичальника». Під лімітом кредитування розуміють граничну суму кредиту, яку може одержати позичальник за весь час дії кредитного договору [4].

Проте, проблема визначення ліміту кредитування обумовлена з одного боку, потребою клієнта в позикових засобах, а з іншого боку, його потенційною можливістю погасити одержаний кредит. Перш ніж ухвалити рішення про можливість видачі кредиту конкретному підприємству, комерційний банк проводить оцінку якості позичальника, яка заключається в оцінці його кредитоспроможності.

У рішенні цієї задачі велике значення надається економічному аналізу кредитоспроможності клієнта – виявленню передумов для отримання кредиту, визначенню здатності повернути його.

Основними напрямками аналізу якості позичальника є:

- загальна економічна характеристика клієнта;
- аналіз його виробничого, технічного потенціалу;
- оцінка ефективності використання його основних і оборотних коштів;
- аналіз фінансових результатів діяльності;
- аналіз фінансової стійкості;
- оцінка ліквідності балансу і платоспроможності потенційного позичальника;
- узагальнення результатів аналізу діяльності і підготовка висновків про кредитоспроможність клієнта [3].

Оцінка якості потенційного позичальника по суті є процесом аналізу кредиту, який буде йому наданий у разі позитивного висновку, і визначення ступеня ризику, який прийме на себе банк у разі його кредитування. Використання фінансових показників для ухвалення управлінських рішень про видачу кредиту ґрунтується на ознаці того, що, з одного боку, використання виключно якісної інформації не є достатньою умовою об'єктивного процесу ухвалення рішення, а, з іншого боку, розрахунки самі по собі представляють невелику цінність.

Це привело до розробки надзвичайно практичного виду кількісного аналізу, застосування якого швидко розповсюдилося у всій фінансовій індустрії. Слід зазначити, що аналіз фінансових показників вимагає наявності надійної, достовірної і фінансової інформації, яка постійно оновлюється.

Від правильності і об'єктивності оцінки якості позичальника залежить рішення банку про кредитування клієнтів, і, отже, якість сформованого банком кредитного портфеля. Разом з тим, на практиці існує багато методів визначення обсягу кредитування підприємства. Відповідно до критеріїв НБУ, для оцінки

кредитоспроможності підприємства необхідно обов'язково розраховувати наступні показники:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності.
2. Коефіцієнт поточної ліквідності.
3. Коефіцієнт загальної ліквідності.
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу.
5. Коефіцієнт незалежності.
6. Коефіцієнт рентабельності активів.
7. Коефіцієнт рентабельності продажів.

Окрім цього, обов'язково повинен бути проведений аналіз грошових потоків підприємства [2]. Також на свій розсуд банк може додатково використати інші показники для детальнішої оцінки фінансового стану позичальника. Розглянемо основні методика оцінки якості потенційних позичальників, які дозволяють в тій або іншій мірі одержати якісну характеристику позичальника щодо його спроможності до погашення кредиту, а також дають можливість ухвалювати рішення про кредитування.

Таблиця 1

Взаємозв'язок балу кредиту і рекомендованого рішення

Бал кредиту	Група ризику	Рекомендоване рішення
100 - 81	Мінімальний	Видача можлива
80 - 66	Допустимий	Видача можлива
65 - 51	Підвищений	Видача можлива
50 - 26	Граничний	Видача не рекомендована
25 - 0	Винятковий	Видача категорично не рекомендована

Висновки. Таким чином, рейтингова система дозволяє одержати бал кредиту і рекомендоване рішення про можливість кредитування в результаті оцінки п'яти складових аналізу:

- загальній характеристиці клієнта;
- фінансового стану клієнта;
- характеристики об'єкту, що кредитується;

- забезпечення кредиту;
- юридичних аспектів.

Кожній з вище перелічених складових аналізу надається певна вага в загальній сумі балів. Залежно від того, яка кількість балів набрана позичальником в ході аналізу, визначається ступінь ризику, властивого при його кредитуванні, а також рекомендоване рішення про видачу позики.

Список використаної літератури:

1. Грачев А.В. Рост собственного капитала, финансовый рычаг и платежеспособность предприятия / А.В. Грачев // Финансовый менеджмент. – 2002. – №2. – С.21-34.
2. Гречишкина М.В. Выбор оптимального варианта инвестиций (оптимизационный подход) / Гречишкина М.В., Ивахник Д.Е. // Финансовый менеджмент. – 2003. – №3.
3. Дорнбуш Р. Экономика / Дорнбуш Р., Фишер С. / МГУ: ИНФРА-М, 2008.
4. Дорошенко І. Сучасні теоретичні концепції розвитку фінансових ринків капіталу / І. Дорошенко // Фондовый рынок. – 2009. – № 35. – С. 24-32.

БОНДАРЕНКО Т. В. ОСОБЕННОСТИ ОПТИМИЗАЦИИ СТРУКТУРЫ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ С УЧЕТОМ ТРЕБОВАНИЙ КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА

В статье проанализированы особенности оптимизации структуры промышленного предприятия с учетом требований коммерческого банка. Было обнаружено, что рейтинговая система позволяет получить балл кредита и рекомендуемое решение о возможности кредитования в результате оценки пяти составляющих анализа и в зависимости от того, какое количество баллов набрано заемщиком в ходе анализа, определяется степень риска, присущего при его кредитовании, а также рекомендуемое решение о выдаче займа.

Ключевые слова: промышленное предприятие, рейтинговая система, заем, анализ, степень.

BONDARENKO T. V. FEATURES OPTIMIZATION OF INDUSTRIAL ENTERPRISE WITH THE REQUIREMENTS OF COMMERCIAL BANK

This paper analyzes the features of industrial structure optimization company to meet the requirements of commercial banks. It was found that the ranking system allows you to get credit score and recommended decision on the possibility of lending in the assessment of the five components analysis, and depending on how many points typed by the borrower during the analysis , the degree of risk inherent in its lending and recommended decision to grant the loan.

Keywords: industrial plant , system , loan analysis stage.